

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Aneks 1. do Komunikatu dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 1 września 2022 r. w sprawie listy jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej w roku 2024
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język białoruski, część ustna
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2024 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2024 r. Termin poprawkowy – sierpień 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	21 marca 2023 r.

Na podstawie § 59b oraz § 59c ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego¹ w **Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 1 września 2022 r. w sprawie listy jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej w roku 2024** wprowadza się następujące zmiany: liczbę jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej obowiązującą w roku 2024 ogranicza się do 50.²

Zadania jawne obowiązujące w części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego w 2024 r.

Zadania opublikowane w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 1 września 2022 r. w sprawie listy jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej w roku 2024*, ale **nieobowiązujące na egzaminie w 2024 r.** podane są w drugiej części niniejszego aneksu.

1. Якое значэнне мае кніга і кніжнасць для развіцця культуры? Адкажы на пытанне, звяртаючыся да **Прадмовы да ўсёй Бібліі** Францыска Скарыны і адвольнага літаратурнага твора.
2. Якое значэнне мае гістарычная памяць для сучаснай культуры? Адкажы на пытанне, спасылаючыся на апавяданне **Плчка** Яна Баршчэўскага і адвольны літаратурны твор.
3. „Цуды можна разумець сэрцам, а не навукаю”. Паразважай над тэмай на падставе апавядання **Плчка** Яна Баршчэўскага і адвольнага літаратурнага твора.
4. Гераічнае і трагічнае ў гісторыі беларускага народа. Прадстаў тэму, звяртаючыся да **Пісьмаў з-пад шыбеніцы** Кастуся Каліноўскага і адвольнага літаратурнага твора.
5. Свабода – найвялікшая каштоўнасць? Паразважай над пытаннем на падставе **Пісьмаў з-пад шыбеніцы** Кастуся Каліноўскага і адвольнага літаратурнага твора.
6. Вобраз беларускага народа ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на **Пісьмы з-пад шыбеніцы** Кастуся Каліноўскага і адвольны літаратурны твор.
7. „О, загрыміць наша праўда і, як маланка, пераляціць па свеце!” Барацьба за праўду як галоўная літаратурная тэма. Прадстаў тэму, абапіраючыся на **Мужыцкую праўду №1** Кастуся Каліноўскага і адвольны літаратурны твор.
8. „Вазьмемся, дзецюкі, за рукі і дзяржэмся разам!” Літаратура як форма змагання. Прадстаў тэму, абапіраючыся на **Мужыцкую праўду №1** Кастуся Каліноўскага і адвольны літаратурны твор.

¹ Dz.U. poz. 1644, z późn. zm., w szczególności w szczególności rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 23 lutego 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 366).

² Szczegółowy opis części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego od roku szkolnego 2022/2023 (dla absolwentów 4-letniego liceum ogólnokształcącego oraz 5-letniego technikum) jest dostępny w [Informatorze o egzaminie maturalnym z języka białoruskiego jako języka mniejszości narodowej](#). Niniejsza lista zadań jawnych określa **wyłącznie** zakres wiadomości i umiejętności sprawdzanych w pierwszym zadaniu w zestawie egzaminacyjnym, który zdający będzie losował podczas części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego w 2023 r. Niniejsza lista **nie wyczerpuje jednak** tematyki omawianej w zakresie każdej z lektur obowiązkowych. Lista ta **nie stanowi również** wytycznych dla nauczycieli określających wyłączną tematykę, która powinna być poruszana podczas zajęć. Znajomość problematyki lektur obowiązkowych sprawdzana będzie również w części pisemnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego, także w zakresie, którego nie obejmuje niniejszy *Komunikat*.

9. Якую ролю ў мастацкай літаратуры адыгрывае камізм? Паразважай над праблемай, спасылаючыся на твор Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча **Пінская шляхта** і адвольны літаратурны твор.
10. Ці варта змагацца за сваё каханне? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на фарс-вадэвіль Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча **Пінская шляхта** і адвольны літаратурны твор.
11. Чаму родная мова – вялікі скарб для народа? Паразважай над пытаннем, звяртаючыся да **Прадмовы да “Дудкі беларускай”** Францішка Багушэвіча і адвольнага літаратурнага твора.
12. Што адчувае чалавек, сустрэўшыся з няўдзячнасцю? Паразважай над пытаннем, звяртаючыся да апавядання **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
13. Што значыць быць сумленным чалавекам? Паразважай над пытаннем на падставе апавядання **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
14. Што такое шчасце? Паразважай над пытаннем на падставе апавядання Змітрака Бядулі **Пяць лыжак заціркі** і адвольнага літаратурнага твора.
15. Як у тэкстах культуры прадстаўлены рысы нацыянальнага характару беларусаў? Паразважай над пытаннем на падставе апавядання **Пяць лыжак заціркі** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
16. Якое значэнне мае родная мова ў жыцці чалавека і народа? Паразважай над пытаннем. Звярніся да адозвы Цёткі **Шануйце роднае слова!** і адвольнага літаратурнага твора.
17. Навошта людзям мастацтва? Адкажы на пытанне на падставе **Апокрыфа** Максіма Багдановіча і адвольнага літаратурнага твора.
18. У чым заключаецца місія мастака на зямлі? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на **Апокрыф** Максіма Багдановіча і адвольны літаратурны твор.
19. Зямля як аснова сялянскага ладу жыцця. Прадстаў тэму, абапіраючыся на паэму **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольны літаратурны твор.
20. Вобразы сялян у літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на паэму **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольны літаратурны твор.
21. Чалавек – частка прыроды. Прадстаў тэму, спасылаючыся на паэму **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольны літаратурны твор.
22. У чым заключаецца сіла выбачэння? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на апавяданне Кузьмы Чорнага **Макаркавых Волька** і адвольны літаратурны твор.
23. Маральныя дyleмы ў літаратуры. Паразважай над тэмай, абапіраючыся на апавяданне Кузьмы Чорнага **Макаркавых Волька** і адвольны літаратурны твор.
24. У чым заключаецца сіла слаблага чалавека? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на апавяданне Янкі Брыля **Маці** і адвольны літаратурны твор.
25. Ці для кожнага шчасце значыць тое самае? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на апавяданне Янкі Брыля **Галя** і адвольны літаратурны твор.
26. У чым заключаецца ўменне заўважыць прыгажосць? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на апавяданне **Слепата** Яна Скрыгана і адвольны літаратурны твор.
27. Жанчына і вайна. Паразважай над тэмай, спасылаючыся на апавяданне **Слепата** Яна Скрыгана і адвольны літаратурны твор.
28. Вобраз бацькі ў літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Дзеці настаўніцы** Івана Шамякіна і адвольнага літаратурнага твора.

29. Якое значэнне маюць традыцыйныя абрады ў жыцці беларусаў? Адкажы на пытанне на падставе вядомых табе фрагментаў рамана **Людзі на балоце** Івана Мележа і адвольнага літаратурнага твора.
30. Адносіны дзяцей і бацькоў у літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Чаравікі-туфелькі** Барыса Сачанкі і адвольнага літаратурнага твора.
31. Як бывае прадстаўлена моладзь у тэкстах культуры? Адкажы на пытанне, абапіраючыся на апавяданне **Чаравікі-туфелькі** Барыса Сачанкі і адвольны літаратурны твор.
32. Як у літаратуры прадстаўлены дзеці? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на апавяданне **Чаравікі-туфелькі** Барыса Сачанкі і адвольны літаратурны твор.
33. У чым заключаецца канфлікт пакаленняў? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на апавяданне Барыса Сачанкі **Чаравікі-туфелькі** і адвольны літаратурны твор.
34. Гісторыі кахання ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Дарога праз лес** Барыса Сачанкі і адвольны літаратурны твор.
35. Партрэты беларусаў у літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты кнігі **Зямля пад белымі крыламі** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
36. Адносіны чалавека і прыроды ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты кнігі **Зямля пад белымі крыламі** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
37. Адмоўныя героі ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
38. Чаму вернасць – гэта ўніверсальная каштоўнасць? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
39. Якія чалавечыя заганы нельга дараваць? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
40. Матыў помсты ў літаратуры. Паразважай над тэмай, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты аповесці **Дзікае паляванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
41. Што самае важнае ў жыцці? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на мініяцюру **Гасцінец** Сакрата Яновіча і адвольны літаратурны твор.
42. Матыў смерці ў літаратуры. Паразважай над тэмай, абапіраючыся на мініяцюру **Гасцінец** Сакрата Яновіча і адвольны літаратурны твор.
43. У чым заключаецца бацькоўская любоў? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на апавяданне **Бацькаў гнеў** Сакрата Яновіча і адвольны літаратурны твор.
44. Вобразы бацькоў у літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Бацькаў гнеў** Сакрата Яновіча і адвольнага літаратурнага твора.
45. Матыў самаахвярнасці ў літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Бацькаў гнеў** Сакрата Яновіча і адвольнага літаратурнага твора.
46. Навошта чалавеку надзея? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты п'есы **Вечар** Аляксея Дударова і адвольны літаратурны твор.
47. Матыў старасці ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты п'есы **Вечар** Аляксея Дударова і адвольны літаратурны твор.

48. Барацьба добра са злом як адвечная тэма літаратуры. Прадстаў тэму, спасылаючыся на твор Васіля Быкава **Аблава** і адвольны літаратурны твор.
49. Чарнобыльская катастрофа – гэта надалей пагроза ці даўняе мінулае? Паразважай над пытаннем на падставе вядомых табе фрагментаў кнігі Святланы Алексіевіч **Чарнобыльская малітва** і адвольнага літаратурнага твора.
50. Ці можа беларуская мова стацца крыніцай сілы? Адкажы на пытанне на падставе вядомых табе фрагментаў кнігі Барыса Пятровіча **Спачатку была цемра** і адвольнага літаратурнага твора.

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
DYREKTOR

dr Marcin Smolik

Zadania jawne wymienione w *Komunikacie* z 2022 r., ale nieobowiązujące w części ustnej egzaminu maturalnego z języka białoruskiego w 2024 r.

1. Вобразы простых людзей у літаратуры. Прадстаў тэму, спасылаючыся на паэму **Тарас на Парнасе** Канстанціна Вераніцына і адвольны літаратурны твор.
2. З дапамогай якіх мастацкіх сродкаў можа стварацца камічны эфект? Паразважай над пытаннем на падставе п'есы Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча **Пінская шляхта** і адвольнага літаратурнага твора.
3. Роля сацыяльнай сатыры ў тэкстах культуры. Паразважай над праблемай, спасылаючыся на фарс-вадэвіль **Пінская шляхта** Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча і адвольны літаратурны твор.
4. Маты ў вырачэння бацькоў у літаратуры. Прадстаў тэму, звяртаючыся да апавядання **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
5. Партрэты старасці ў літаратуры. Паразважай над тэмай, звяртаючыся да апавядання **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольнага літаратурнага твора.
6. Ці матчына сэрца ўсё выбачае? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на апавяданне **На Каляды к сыну** Змітрака Бядулі і адвольны літаратурны твор.
7. Вобразы беднасці ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Пяць лыжак заціркі** Змітрака Бядулі і адвольны літаратурны твор.
8. Сацыяльныя праблемы ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Пяць лыжак заціркі** Змітрака Бядулі і адвольны літаратурны твор.
9. Этыкет беларусаў у мастацкіх творах. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Пяць лыжак заціркі** Змітрака Бядулі і адвольны літаратурны твор.
10. Як трэба ставіцца да роднай мовы? Паразважай над пытаннем. Звярніся да аповесці Цёткі **Шануйце роднае слова!** і адвольнага літаратурнага твора.
11. Селянін як носьбіт беларускай культуры. Прадстаў тэму, спасылаючыся на паэму **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольны літаратурны твор.
12. Як у тэкстах культуры бывае прадстаўлена штодзённасць? Адкажы на пытанне, звяртаючыся да паэмы **Новая зямля** Якуба Коласа і адвольнага літаратурнага твора.
13. Маральнае аблічча чалавека на фоне гістарычных перамен. Паразважай над тэмай, спасылаючыся на апавяданне Кузьмы Чорнага **Макаркавых Волька** і адвольны літаратурны твор.
14. Чаму тэме любові да Радзімы прысвечана так шмат мастацкіх твораў? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на верш Наталлі Арсёнавай **Малітва** і адвольны літаратурны твор.

Магутны Божа! Ўладар сусветаў,
вялізных сонцаў і сэрц малых,
над Беларусяй ціхай і ветлай
рассып праменне Свае хвалы.
Дай спор у працы будзённай, шэрай,
на хлеб штадзённы, на родны край.
Павагу, сілу і веліч веры
у нашу праўду, у прышласць — дай!
Дай урадлівасць жытнёвым нівам,
учынкам нашым пашлі ўмалот.
Зрабі свабоднай, зрабі шчаслівай
краіну нашу і наш народ!

15. Героічныя ўчынкi жанчын у літаратуры. Прадстаў тэму на падставе апавядання Янкі Брыля **Маці** і адвольнага літаратурнага твора.
16. Чалавек на фоне вялікіх гістарычных падзей. Прадстаў тэму на падставе апавядання **Галля** Янкі Брыля і адвольнага літаратурнага твора.
17. Маладыя людзі на вайне. Прадстаў тэму, абапіраючыся на апавяданне **Дарога праз лес** Барыса Сачанкі і адвольны літаратурны твор.
18. Навошта трэба берагчы прыроду? Паразважай над пытаннем, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты кнігі **Зямля пад белымі крыламі** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
19. Матыў здрады ў літаратуры. Прадстаў тэму, абапіраючыся на вядомыя табе фрагменты апавесці **Дзікае паліванне караля Стаха** Уладзіміра Караткевіча і адвольны літаратурны твор.
20. Дэгуманізацыя чалавека — вынік уздзеяння знешніх фактараў ці віна асобы? Паразважай над праблемай, спасылаючыся на твор Васіля Быкава **Аблава** і адвольны літаратурны твор.
21. Ці варта рабіць дабро? Паразважай над пытаннем, спасылаючыся на твор Васіля Быкава **Аблава** і адвольны літаратурны твор.
22. Свет прыроды і свет людзей: падабенства і адрозненні. Паразважай над тэмай на падставе апавесці Васіля Быкава **Аблава** і адвольнага літаратурнага твора.
23. Ці павінен чалавек берагчы памяць аб сваёй Малой Айчыне? Паразважай над пытаннем. Звярніся да верша Алеся Барскага **Беластоцкі край** і адвольнага літаратурнага твора.

Мой Беластоцкі край — мая Айчына!
 З табою звязаны мой лёс і доля.
 Люблю лясы твае, люблю даліны,
 Кахаю шчыра бацькаўскае поле.

Калышашся ў напевах песні роднай
 І мыеш твар у промнях залацістых,
 І толькі тут я поўнасцю свабодны,
 І толькі тут душой заўсёды чысты.

Сямяцічы і Гайнаўка, і Бельск старынны,
 Саколка ціхая, зялёная Дуброва,
 Любоў да вас — мая адвечная павіннасць
 І вернасць матчынай спрадвечнай мове.

Шасціць калоссе у палях шырокіх,
 Бурліць крыніца песняю адвечнай,
 Звініць нядзельны звон з царквы далёкай, —
 На роднай Беластоцчыне я вечны.

Зямля мая, мой беларускі краю,
 Над Нарваю, над Бугам задуманным
 Я вольны тут, душой адпачываю,
 Мой краю вечны, краю незаменны.

Алесь Барскі, *Беластоцкі край*, [у:] А. Барскі, *Выбраныя творы*, Мінск 2011, с. 21.

24. Экалагічныя катастрофы і іх асэнсаванне ў тэкстах культуры. Паразважай над тэмай на падставе вядомых табе фрагментаў кнігі Святланы Алексіевіч **Чарнобыльская малітва** і адвольнага літаратурнага твора.
25. Беларускія нацыянальныя сімвалы. Прадстаў тэму на падставе вядомых табе фрагментаў кнігі Барыса Пятровіча **Спачатку была цемра** і адвольнага літаратурнага твора.